

مذاکرات را در عالی ترین سطح ایفا کرده باشد. این بازی اما با واکنش قاطع ایران با شکست مواجه شد. مرور مواضع مکرون در زمان خروج آمریکا از برجام نیز نشان می دهد دلیل تلاش فرانسه برای حفظ توافق برجام نیز صرفا حفظ یک سازوکار برای تحمیل مطالبات زیاده خواهانه به تهران از طریق مذاکره بوده است نه چیزی بیشتر از آن. امانوئل مکرون چند روز قبل از خروج ترامپ از برجام برای جلوگیری از این اقدام عازم واشنگتن شد. استدلال های فرانسه برای اقناع رئیس جمهور آمریکا به ماندن در برجام نشان می دهد برجام در نگاه فرانسه جایگاهی بیش از یک توافق امنیتی ندارد. امانوئل مکرون در جمع اعضای مجلس نمایندگان و سنای آمریکا موضع خود در قبال برجام را این گونه اعلام می کند: «درست است که باید گفت این توافق ممکن است به همه نگرانی ها و نگرانی های خیلی مهم پاسخ ندهد ولی ما نباید بدون اینکه توافقی مستحکم و بسیار قوی برای جایگزین کردنش داشته باشیم از آن دست بکشیم.»
او همچنین درمورد توافق مطلوب خود خواسته های فرابرجامی آمریکا را تکرار کرده و توضیح می دهد که خواهان توافقی است که چهار موضوع را شامل شود: نخست، از هرگونه فعالیت هسته ای ایران تا سال ۲۰۲۵ جلوگیری شود. این امر به دلیل وجود برجام محقق شده است. دوم، حصول اطمینان از اینکه ایران در بلندمدت نیز فعالیت هسته ای نخواهد داشت. سومین موضوع اساسی، متوقف کردن فعالیت های موشکی بالستیک ایران در منطقه است و چهارمین موضوع، فراهم کردن شرایط برای یک راه حل-یک راه حل سیاسی برای مهار ایران در منطقه- در یمن، سوریه، عراق و لبنان است.» مقاومت ایران در قبال خواسته های فرابرجامی باعث شد تا ترامپ انتفاع امنیتی بیشتر از برجام را غیرممکن دانسته و از آن خارج شود. بعد از خروج آمریکا اما طرف های اروپایی برای حفظ ایران در توافقی که هیچ انتفاعی از آن نبرد برخی اقدامات نمایی را در دستورکار قرار دادند اما این اقدامات نیز انتفاع اقتصادی ایران را تأمین نکرد و کارکردی بیشتر از وعده های غیرعملیاتی نداشت.
تصویب قانون انسداد در کمیسیون اروپا با هدف منع شرکت های اروپایی از پایبندی به تحریم های آمریکا، تاسیس کانال ویژه ای تحت عنوان اینستکس برای تسهیل

معاملات تحت تحریم آمریکا با ایران و بنیانه تروئیکای اروپایی با هدف اعلان تعهد به حفظ برجام برخی از اقدامات طرف های اروپایی است که اگرچه روی کاغذ اسامی و عناوین سازنده ای را متبادر می کنند اما هیچ یک کارایی لازم برای انتفاع اقتصادی ایران از برجام را تأمین نکرده و نتیجه ای جز معطل نگه داشتن ایران در برجام نداشته اند. درنهایت قانون اقدام راهبردی مجلس با ملزم کردن دولت روحانی به جلوگیری از نظارت های فرایادمانی آژانس و آغاز غنی سازی ۲۰ درصد و بالاتر بازی اروپا با برگ سوخته برجام را پایان داد.

برنده جایزه بهترین نقش مکمل

ایران همچون هر کشور دیگری که فعالیت هسته ای انجام می دهد و معاهده NPT را پذیرفته صرفا متعهد است که به آژانس برای اجرای نظارت های پادمانی اجازه دسترسی به تاسیسات هسته ای را بدهد. ایران اما در توافق برجام با پذیرفتن پروتکل الحاقی متعهد به اجرای برخی نظارت های فرایادمانی نیز شده است. خروج آمریکا از برجام و عدم اجرایی شدن تعهدات اروپا باعث شد این توافق کارکرد خود را از دست داده و ایران نیز اجرای پروتکل الحاقی را متوقف کند. بعد از توقف این نظارت ها دبیرکل آژانس انرژی اتمی بدون اشاره به نقش مخرب طرف های غربی بارها اجرای کامل پروتکلی از آن ایران مطالبه کرده است. این درحالی است که علی رغم کنار گذاشته شدن برجام ایران و تصویب قانون اقدام راهبردی ایران همچنان دوربین های فرایادمانی آژانس را غیرفعال نکرده بود و صرفا ارائه تصاویر ضعیلی دوربین ها به آژانس را منوط به احیای برجام دانسته بود. درنهایت در گزارش مقرضانه آژانس از فعالیت هسته ای ایران با هدف بستر سازی برای تصویب یک قطعنامه ضدایرانی در این نهاد باعث شد که تهران در اقدامی واکنشی صرفا دوربین های فرایادمانی را غیرفعال کند؛ اقدامی که حتی بدون این بهانه هم بسا توجه به اینکه توافق برجام از جانب طرف های غربی زیر پا گذاشته شده است تهران حق انجام آن را داشت. بعد از اقدام تقابلی ایران دبیرکل آژانس همچنان طرح مطالبات زیاده خواهانه را در دستورکار خود

رحمان قهرمانپور، کارشناس مسائل بین الملل در گفت‌وگو با «فرهیختگان»:

اتحادیه اروپا، فرانسه را پیام‌رسان تهران-واشنگتن می کند

دیده بودیم. قبل از خروج رسمی ترامپ از برجام، مکرون سفری سه‌روزه به آمریکا داشت و در این سفر همین نقش واسطه را می خواست بازی کند و از خروج ترامپ از برجام جلوگیری کند. باتوجه به گذار نظم بین‌المللی منافع آن زمان فرانسه در واسطه گری با منافع آتش چه اشتراکات و تفاوت هایی دارد؟

مکرون از طریق رابطه شخصی و روابط دوجانبه‌ای که میان فرانسه و آمریکا وجود دارد، همان طور که در سال ۲۰۱۸ سعی می کرد تا ترامپ را قانع بکند که از برجام خارج نشود، می‌خواهد این پیام‌رسانی را انجام بدهد. معنای الزام‌یک خط میانجیگری جدای از اتحادیه اروپا نیست. پس درواقع کاری که مکرون می‌خواهد انجام دهد، تلاش برای احیای گفت‌وگوهای برجام است. دلپیش هم این است که بعد از جنگ اوکراین و روسیه، اروپا در یک موقعیت سختی قرار گرفته؛ از یک طرف تحت فشار روسیه است، از سوی دیگر هم اختلافات داخلی که در فرانسه وجود دارد، یعنی جناح انگلیس و لهستان خواستار ادامه جنگ در اوکراین هستند، جناح پاریس و برلین ورم خواستار صلح در اوکراین هستند. این موضوعات به اضافه مساله ناتو به خاطر اجلاسی که ناتو اخیرا داشته و خیلی مهم است، به فرانسه و اروپا فشار وارد می‌کند؛ چراکه ناتو کشوهای عضو خود را موظف کرده ۲ درصد GDP یا همان تولید ناخالصی خودشان را به هزینه‌های دفاعی اختصاص بدهند. مجموع اینها اروپا را در شرایط سختی قرار داده و اروپا احساس می‌کند که اگر در این شرایط سخت برجام را هم از دست بدهد یا برجام برایش تبدیل به یک تهدید منطقه‌ای بشود، کار را سخت می‌کند. لذا همه این مسائل سه کشور اروپایی را به سمت میانجیگری یا پیام‌رسانی فرانسه بین ایران و آمریکا سوق داده است.

باتوجه به مواردی که اشاره کردید، آیا فرانسه با میانجیگری می‌خواهد نقش منطقه‌ای خودش را تقویت کند تا به نحوی فشاری که روی خودش هست را کاهش بدهد؟ چون اخیرا هم در صحبتی که مکسون با رئیس جمهور ایران داشت، مکرون اعلام کرد فرانسه از موضع ایران در مخالفت با عملیات نظامی برخی کشورهای ضدسوریه حمایت می‌کند.

در گفت‌وگوهای قبلی با شما هم اشاره کردم و فکر می‌کنم سیاست خاورمیانه‌ای فرانسه مهم است. در هفته گذشته هم رئیس امارات از فرانسه دیدار داشته، هم یکی از رهبران منطقه‌ای آنجا بوده است، این نشان می‌دهد فرانسه امیدوار است تادر شرایط جدید خاورمیانه بتواند سهمی از تحولات منطقه داشته باشد. الان فرانسه روابط نزدیکی با عربستان در حوزه فروش تسلیحات دارد، یعنی یکی از کشورهای صادرکننده تسلیحات به عربستان است و باتوجه به تعبیری مانند اینکه توافق شده چون اتحادیه اروپا نمی‌تواند در خاورمیانه با سیاست واحدی به جمع‌بندی برسد، لذا هرکدام از کشورهای اروپایی می‌توانند مستقلا در این مورد اقدام کنند، فرانسه به همین دلیل تلاش می‌کند برخلاف آلمان، حضورش را در خاورمیانه افزایش بدهدو قاعدتا ایران یکی از کشورهای مهمی است که فرانسه می‌خواهد به آن نزدیک شود. از طرف دیگر، فرانسه یک اختلاف دیرینه‌ای با ترکیه دارد، در مساله مدیترانه و دریاه قز و یونان و شاید بدش نباید

علیرضا کوهکن، کارشناس مسائل بین الملل در گفت‌وگو با «فرهیختگان»:

دلیل تلاش فرانسه برای نقش آفرینی بیشتر، خالی بودن دست آمریکا مقابل ایران

بحران های اروپا فرانسه را

مجباب به نقش آفرینی پر رنگ‌تر کرده است

کوهکن ادامه داد: «اگر توافق هسته‌ای را یک توافق امنیتی بدانیم، طرفی که تحت تأثیر بد امنیتی آن قرار می‌گیرد، اروپاست. توافق، از این جهت که فرانسه می‌خواهد راهبری امنیتی اروپا را برعهده داشته باشد برای این کشور مهم است. چالش‌های ناشی از جنگ اوکراین یعنی مسائل امنیتی، مسائل سیاسی، مسائل مربوط به انرژی، مسائل مربوط به مهاجرت، پیش‌بینی‌های مربوط به رکود اقتصادی و همچنین فشاری که به اروپا قاره‌ای وارد می‌شود همگی باعث شده فرانسه تلاش کند نقش پررنگ‌تری را در مذاکرات ایفا کند؛ اما سوال مهم آن است که آیا دولت فرانسه توانمندی این کار را دارد یا خیر. این خیلی مساله مهمی است که منظر می‌رسد نمی‌توان درحال حاضر درخصوص آن اظهارنظر کرد.»

در ادامه این گفت‌وگو به پیشینه فرانسه در واسطه‌گری بین تهران-واشنگتن اشاره کردیم چرا مکرون رئیس‌جمهور فرانسه پیش از خروج ترامپ از برجام، سفر سه‌روزه‌ای به آمریکا داشت و تلاش می‌کرد آمریکا از برجام خارج نشود، اما نهایتا آمریکا از برجام خارج شد و فرانسه نتوانست مهره تأثیرگذاری باشد. در همین راستا، درباره تأثیرگذاری کنونی فرانسه در میانجی‌گری بین تهران-واشنگتن کوهکن گفت: «باید منتظر ماند و دید که این واسطه‌گری به چه صورت است. درواقع چیزی که می‌تواند درباره اثرگذاری فرانسه امیدوارکننده باشد، آن است که غربی‌ها هیچ گزینه دیگری روی میز ندارند. درباره فشار اقتصادی می‌توان گفت حد اکثر فشار به ایران وارد شده و آمریکایی‌ها از آن نتیجه نگرفتند، ازسوی دیگر گزینه نظامی هم که وجود ندارد، بنابراین گزینه دیگری روی میز نیست. در چنین شرایطی فرانسه تلاش می‌کند اما اینکه موثر باشد به شدت محل سوال است و حداقل الان با توجه به سابقه قبلی ا احتمال اثرگذاری ضعیف است.»

پلیس بد مذاکرات، پلیس خوب می‌شود

در پایان به‌علل تغییر موضع فرانسه از سال گذشته تا به الان پرداختیم چرا که فرانسه در دور هفتم مذاکرت بین‌بامفی‌خوانی مذاکرات، روند آن را کند کرده بود. علیرضا کوهکن این تغییر موضع را نکته مهمی دانست و گفت: «غربی‌ها در مذاکره کردن به‌شدت سختگیر هستند و به راحتی امتیاز نمی‌دهند اما در شکست خوردن مذاکرات ضررهای زیادی برای آنان وجود دارد، بنابراین تلاش می‌کنند این اتفاق برایشان نیفتد و همین‌طور نقش خودشان را پررنگ کنند. من بیشتر تلاش فرانسه را از این جهت تفسیر می‌کنم که می‌خواهد نقش خودش را داشته باشد و آن را درجهت منافع و راهبری‌ای که در اروپا دارد، برای حفظ توافق انجام می‌دهد. کم‌اینکه همچنان از حفظ توافق و تلاش برای آن کم صحبت می‌کند، اما همچنان موضع متعادل و متصفانه‌ای نمی‌گیرد و نقش آمریکا که این برحان را درست کرده، پررنگ نمی‌کند و انتقادهایی از سیاست ایران می‌کند که متصفانه نیست. همه اینها هست اما من بیشتر در آن چهارچوب نقش فرانسه را می‌بینم تا اینکه تقسیم کاری بین آمریکایی‌ها و اروپایی‌ها شده باشد.»

اظهارنظر اخیر گروسی مدیرکل آژانس و پاسخ محمد اسلامی رئیس سازمان انرژی اتمی کشورمان، همچنین تلاش‌های امانوئل مکرون رئیس‌جمهور فرانسه برای افزایش سطح نقش آفرینی خود در روند مذاکرات، بهانه خوبی بود تا به گفت‌وگو با علیرضا کوهکن بپردازیم. کوهکن معتقد است سخنان محمد اسلامی، رئیس سازمان انرژی اتمی کشورمان حاوی مطالب جدیدی نیست و اسلامی بار دیگر به تکرار همان سیاست‌های رسمی اعلام‌شده ازسوی ایران پرداخته است. این کارشناس مسائل بین‌الملل همچنین با اشاره به اقدامات متقابل ایران در موضوع هسته‌ای، کاهش تعهدات ازسوی کشورمان را پاسخ به اقداماتی دانست که طرف غربی درباره انجام‌ندادن آنها متعهدشده بود اما درباره آن موارد بدعهدی کرد.

اگر بدعهدی غربی‌ها و سیاسی کاری آژانس نبود، دوربینی خاموش نمی‌شد

کوهکن همچنین با اشاره بدعهدی‌های طرف غربی در جریان مذاکرات آخرین مورد آن را قطعنامه ضدایرانی صادرشده در شورای حکام آژانس بین‌المللی انرژی اتمی دانست و گفت: «اگر توافقی در کار نباشد، دوربین‌ها هم مجددا فعال نخواهد شد. اگر دوربینی غیرفعال شده است هم در نتیجه بدعهدی‌های غرب و در چهارچوب اقدام متقابل ایران بوده است بنابراین برداشت من این نیست که حرف جدیدی ازسوی اسلامی در این خصوص مطرح شده است.

درباره بحث دوربین‌ها هم همان‌طور که گفتیم فکر می‌کنم تصمیم‌گیری درخصوص آنها ازسوی ایران، بیشتر متأثر از اقدام طرف مقابل بوده است و پیش‌دستی محسوب نمی‌شود، یعنی اگر آن بنیانه ضدایرانی آژانس وجود نداشت دوربین‌ها هم ازسوی مقامات جمهوری اسلامی ایران قطع نمی‌شد.»

رافائل گروسی اظهارنظرهای سیاسی و غیرفنی زیادی دارد

این کارشناس مسائل بین‌الملل همچنین به این پرسش که آیا می‌توان اظهارنظرهای چند مدت اخیر اسلامی و گروسی را در پاسخ یکدیگر دانست، این‌طور پاسخ داد: «بله» می‌توان این‌طور برداشت کرد چون نهادمتناظر با آژانس، همین سازمان انرژی اتمی است و متأسفانه مدیرکل این نهاد بین‌المللی هم اظهارنظرهای سیاسی و غیرفنی خیلی زیادی می‌کند. در همین مصاحبه‌ای که با اسپانیایی‌ها داشت هم گفت من توان نظارتی‌ام درخصوص ایران خیلی کم شده است، چشم‌هایم بسته‌شده و کارم خیلی سخت خواهد بود. همچنین ادعا کرد برای من سخت است که نظارت را ادامه دهم یا چیزی شبیه این که البته پاسخ ایران به این اظهارات قابل پیش‌بینی و واضح بود. ما اصولا نظارت اضافه را مشروط به منتفع‌شدن از برجام پذیرفتیم. به این معنا که قرار بود این نظارت‌های اضافه منوط به تأمین منافع کشور از برجام باشد. درحال حاضر وقتی از برجام منفعتی نمی‌بریم، طبیعتا نباید زیر بار هیچ مورد اضافی‌ای هم برویم. این کاملا منطقی است.»

سیاست

«فرهیختگان» از نقش واسطه‌گری فرانسه میان ایران و آمریکا گزارش می‌دهد

پلیس بد پیام‌رسان شد!